

Les monedes de Puigcerdà de 1513 a 1525

X. SANAHUJA ANGUERA

Les emissions de moneda de Puigcerdà mereixerien un estudi molt més detallat del que ara per ara podem confegir. En aquest article ressegueixo les vicissituds de les monedes en circulació entre 1514 i 1525. Es tracta d'unes emissions moderades, efectuades anys abans que les autoritats cerdanes intentessin escampar i oficialitzar les grans emissions de moneda de 1525 i 1576 pertot arreu dels comtats de Cerdanya i Rosselló.

La documentació coneguda d'aquest període es reduïa a tres documents publicats per Botet i per Galceran, i recollits per Crusafont,¹ amb l'afegit d'unes poques notícies esmentades per Carreras Candi.² Ara podem ampliar significativament aquestes informacions gràcies a l'aparició de nova documentació provinent de l'Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà.

1. L'INICI DE LES DUES EMISSIONS (1514-1516)

No podem confirmar que les emissions de moneda pròpia a Puigcerdà s'iniciessin l'any 1514 i no pas abans, al segle XV, com en tantes altres poblacions catalanes del moment. El cert és que no es coneix cap moneda atribuïble a aquest període i que no s'ha conservat cap document monetari anterior al 1513.

Les emissions de Puigcerdà de 1514-1515 corresponen a un context general de manca de moneda menuda. La seca de Barcelona havia aturat les emissions de di-

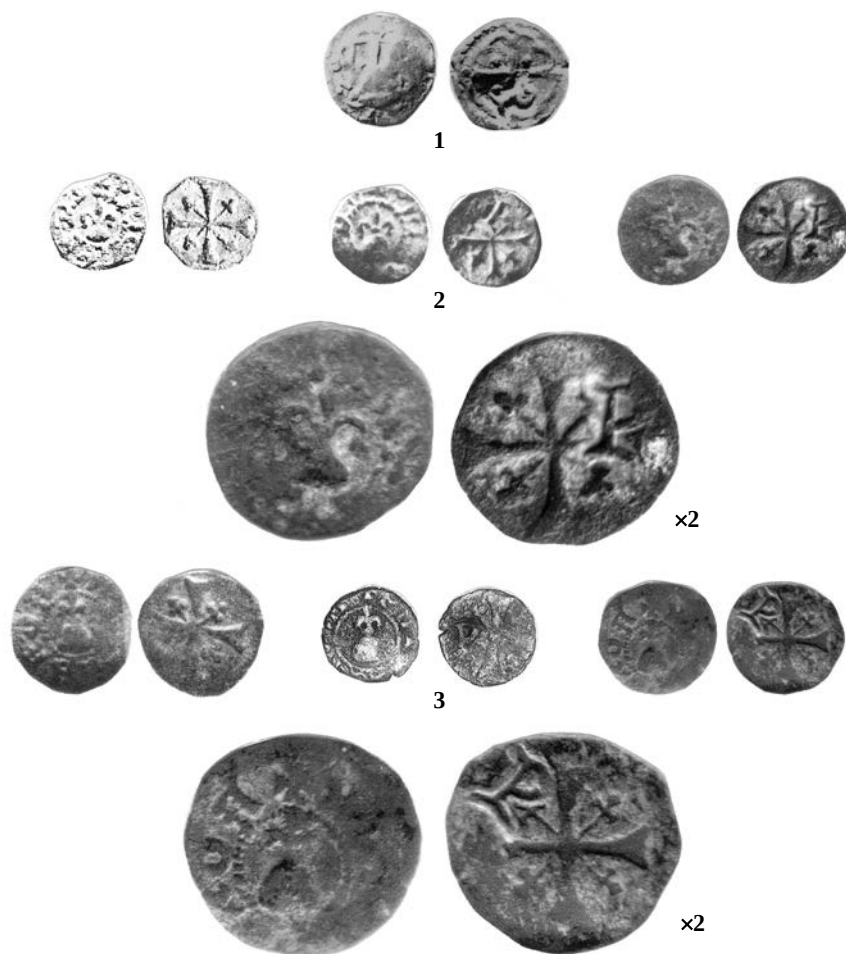
1. BOTET, Joaquim, *Les monedes catalanes*, Barcelona, 1909-1911; GALCERAN VIGUÉ, S. *Dietari de la fidelíssima vila de Puigcerdà*, Barcelona, 1977; CRUSAFONT, MIQUEL, *La moneda catalana local, segles XIII-XVIII*, Barcelona, 1990.

2. CARRERAS CANDI, Francesc, «Monedes del Urgellet», a *Boletín de la Sociedad Artístico-Arqueológica de Barcelona*, t. V (1906-1908).

ners de billó l'any 1508 —per dedicar-se tímidament a encunyar doblers i sisens— i no les reprendria fins el 1519. En aquests anys, van ser unes quantes poblacions les que es van decidir a fabricar moneda pròpia. De fet, eren les primeres emissions autoritzades des de l'intent de redreç monetari de Ferran el Catòlic del 1492-1494. D'aquesta època coneixem llicències reials atorgades a Girona (1510, 1515), Vic (1511, 1519), i Perpinyà (1515), i també coneixem emissions de moneda més reduïdes a altres poblacions com Caldes de Montbui (1510), Bagà (1517) o la Seu d'Urgell (1518).

Durant el mes de novembre de l'any 1513 Puigcerdà rebé una primera concessió reial per a poder fabricar 1.500 lliures de menuts, que fou conformada el dia 23 de gener de 1514. Aquell mateix dia, la vila en rebé una altra, quan encara no s'havia iniciat la fabricació dels menuts corresponents a la primera emissió. Aquesta segona llicència permetia la fabricació de 500 lliures més de menuts o senyals. Com també succeí a Vic l'any 1511, les dues concessions produïren la fabricació de dues emissions simultànies de menuts diferents. Aquest fet el podem confirmar ara perquè els documents parlen d'un mínim de dos encunys diferents, però Miquel Crusafont ja ho havia suposat a partir de l'observació de les monedes (vegeu làmina 1). Les dues concessions permetien, en total, la fabricació de 2.000 lliures de menuts. Entre abril i octubre de 1515 es fabricaren 1.909 lliures 14 sous (458.328 peces), sota la direcció del banyolí Joan Torner. L'administració de la moneda era encomanada a un particular, encarregat de recanviar els menuts a tothom que ho volgués.

17.11.1513	El Consell es fa ressò d'haver obtingut llicència per a fabricar moneda
22.12.1513	El Consell acorda engegar l'emissió de menuts
23.01.1514	Ferran II concedeix llicència per a batre 1.500 ll. de diners menuts
23.01.1514	Nova llicència consecutiva per a batre 500 ll. de menuts
20.02.1514	Joan Torner, de Banyoles, demana el 25 % dels guanys per fer-se càrrec de la fabricació de la moneda municipal
22.04.1514	Inici de la fabricació de menuts
10.1514	Finalitza la fabricació de 1909 lliures 14 sous de menuts
28.03.1515	Notícia de refús cap als menuts i acord que Pere Mauri els recanviï a qui ho desitgi
07.04.1515	El Consell encomana a Tomàs Puig el recanvi dels menuts
29.04.1515	Notícia de refús cap als menuts i acord de prohibir els contractes que exclouen aquesta moneda dels pagaments corrents
15.02.1516	El Consell i l'administrador no poden fer front al recanvi de 20 ducats de menuts
21.02.1516	Acord de vendre blat al comtat de Foix i fer servir els guanys per retirar els menuts de la circulació

Làmina 1
Diners d'aram de Puigcerdà de 1514-1525

1. Cairó doble, a dins puig cimat de llir dins escudet. L'exemplar repertoriat per Crusa-font du la P en contramarca al revers. CRU-2015.
2. Puig cimat de llir, al voltant llegenda +PUIGCERDA. Varietat amb el puig petit i la flor de llir gran. La primera de les peces fotografiades és un dels rars exemplars que ens ha arribat sense contramarcar. CRU-2016.
3. Semblant, però amb la varietat de puig gran i flor de llir petita. CRU-2017. El primer exemplar, que no du la contramarca, fou el primer de tots a ésser identificat l'any 1963 gràcies a Felip Mateu Llopis («Una moneda inèdita de Puigcerdà», a *II Exposición de numismática catalana*. Secció Numismàtica del Cercle FNB: Barcelona, 1963. p. 10-11). Fins aleshores no es coneixia cap moneda de Puigcerdà del 1514.

- 27.09.1516 Acords de fer servir els diners per a lluir un censal a la Seu d'Urgell i de iniciar una nova fabricació de menuts per retirar els anteriors
- 29.09.1516 Acord de no pagar els menuts recollits, tant del primer com del segon encuny, fins que no s'aclareixi l'assumpte de l'excés de fabricació duta a terme pels responsables de les emissions
- 03.10.1516 Investigació del Consell sobre els encarregats de la fabricació dels menuts
- 06.09.1517 Acord de nomenar un reconeixedor dels menuts de Perpinyà
- 11.09.1517 El governador dels Comtats demana al Consell els comptes de la recuperació dels menuts nous fets a la vila
- 17.11.1517 Acord de traslladar la caixa amb els menuts desats a un lloc més segur

Pot semblar que els tipus monetaris coneguts són tres i no dos, atesa la diferència visible entre els diferents puigs cimats de llir de les empremtes. Certament, podria existir una tercera emissió no documentada, resultat d'una ampliació irregular de la llicència, sobretot si tenim en compte que el mes de febrer de 1516 el Consell esmentava els «menuts nous que en la present vila se són fets» i que anys més tard s'iniciaren investigacions per tal d'esbrinar els abusos comesos pels antics responsables de la fabricació entre 1514 i 1517. Però també podria ser que algun dels tres tipus fos fruit de la perícia de falsaris, com ho sembla indicar l'abundància de moneda falsa en circulació.

Sobre aquesta darrera qüestió cal fer una observació. A mesura que anem coneixent documents referents a la moneda municipal catalana se'ns fa més explícita la lluita constant de les administracions contra els falsificadors. A gairebé totes les poblacions catalanes hi ha notícia de falsificació del seu numerari. És un aspecte que hauríem de tenir en compte a l'hora de catalogar i classificar les monedes que van apareixent. És gairebé segur que moltes de les varietats i combinacions que coneixem són bones falsificacions d'època. D'una banda, hem de pensar que les monedes autèntiques tendeixen a ser idèntiques entre si per tal de facilitar la seva acceptació. I de l'altra, també hem de convenir que és més fàcil la conservació dels exemplars fraudulents, que són aquells que no s'han pogut recanviar i que s'han llençat a les escombraries.

Això no vol dir que alguna de les varietats conegudes per Puigcerdà sigui per força una bona falsificació. Tenim arguments a favor i en contra. A favor d'aquesta hipòtesi trobem que els documents ens parlen de falsificacions preocupants. Però en contra d'aquesta idea també podem argumentar que les monedes fabricades l'any 1515 eren originàriament distintes i causaven rebuig entre la població, tal com assenyalen un informe del Consell i les investigacions posteriors relatives als abusos en la fabricació.

No sabem quina de les dues circumstàncies fou la principal culpable del rebuig popular. Segurament també hi devia ajudar la competència de la moneda de Perpinyà, que tenia curs oficial per tot el comtat de Cerdanya, i que va ser encunyada en abundància a partir del 1515. El que és segur és que les autoritats cerdanes van haver d'encarar el recanvi de la moneda molt abans del previst i sense els suficients recursos per dur-lo a terme.

2. LA CONTRAMARCA P (1519)

La majoria d'aquests diners de Puigcerdà ens ha arribat repicats amb la lletra P. Aquest fet tampoc restava documentat. Ara sabem que l'any 1516, i a causa de les falsificacions i el refús popular, el Consell Municipal de Puigcerdà es va veure obligat a retirar l'emissió de la circulació. Però com que la vila no va poder recanviar la totalitat dels menuts recollits, l'any 1519 hom va decidir tornar a treure'ls al mercat, aquest cop remarcats amb una P, després d'haver-ne destriat els falsos. Entre 1519 i 1525, la vila de Puigcerdà va treure un mínim de 800 lliures de menuts a la circulació, de manera gradual i sense saturar el mercat.

01.06.1519	Acord de treure una partida de menuts contramarcats per poder pagar el recanvi dels menuts
08.06.1519	S'inicia la contramarca dels menuts de Puigcerdà recollits
12.10.1519	Finalitza la contramarca de 540 lliures de menuts
29.06.1521	El Consell acorda treure a la circulació i picar amb el senyal acostumat una partida de 60 lliures de menuts, que són encomanats a Bartomeu Port
19.08.1521	El Consell acorda treure a la circulació i picar 50 ducats més de menuts
29.10.1521	El Consell acorda treure a la circulació i picar 50 lliures més de menuts
20.07.1522	Acord de demanar als creditors dels menuts que facin gràcia de la meitat de la quantitat que reclamen
1523	Segons Botet, Carles I atorga llicència per a fer 1.500 ll. de menuts, que no s'executa malgrat que els encunyats ja han estat fabricats a Barcelona
08.02.1525	El Consell acorda treure a la circulació 100 ll. més de menuts contramarcats
1525	Finalitza la circulació de 800 ll. de menuts contramarcats iniciada el 1519

Entre 1522 i 1525, la circulació d'aquestes monedes va ser problemàtica. El Consell patia a l'hora de recanviar grans partides als particulars i fins i tot va demanar als creditors la gràcia de la meitat del seu valor. Aquestes dificultats degueren aconsellar la demanda d'un privilegi reial per fer moneda que permetés una emissió més acurada i que pogués circular oficialment no només per la Cerdanya sinó també per tot el comtat de Rosselló. Joaquim Botet esmenta una concessió reial de l'any 1523, no documentada, que en tot cas no arribà a executar-se. Poc després, l'any 1525 la vila obtingué una nova llicència que sí seria aprofitada per a fabricar gran quantitat de diners i ardit.

3. DOCUMENTS

1

1513, 17 de novembre. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà es fa ressò d'haver obtingut privilegi per a fabricar moneda menuda.

Per tots aquests senyors, stants aiustats dins la casa jusana del Consolat, feta a ells proposició per dits honorables cònsols: com la vila, per intervenció de alguna bona persona, haurie obtingut huna provisió o privilegi de poder fer certa quantitat de menuts per obs e necessitat de la vila, e com fins assí no sie stat posat en obra per no haver vist dita provisió, e dubtant no fos dany de la vila en loch de haverne profit, per no saber lo que conté, fonch concordablement delliberat que sie haguda la provisió e aplegat altre Consell sie delliberat lo que sobre la dita provisió se haurà a fer.

Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà (ACP), Fons Municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1511-1514, f. 260.

2

1513, 22 de desembre. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda fabricar menuts.

Més fonch delliberat que la provisió o privilegi que la vila té de fer certa quantitat de moneda, ço és menuts, per obs e reparació de valls e muralles e altres coses necessàries per bé de la vila sie executada e portada a degut efecte ço és de fer los dits menuts...

ACP, Fons Municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1511-1514, f. 264.

3

1513, finals. Puigcerdà

Anotació del dietari de Puigcerdà en la qual es llegeix que «éssent cònsols Joan Puig, Guillem Planella, Honorat Ambroni i Gabriel Mateu, se obtingué llicència per la vila del rey nostron senyor, de fer mil y sinc-centes lliures de moneda; faremse los cunys en Barcelona».

GALCERÁN VIGUÉ, S. *Dietari de la fidelíssima vila de Puigcerdà*. Barcelona, 1977, p. 34. i s.

CRUSAFONT, M. *La moneda catalana local (segles XIII-XVIII)*. Barcelona, 1990, p. 253, doc. VI.

4

1514, 23 de gener. Madrid

El rei Ferran II concedeix a la vila de Puigcerdà llicència de batre 1.500 lliures de diners menuts.

GALCERÁN VIGUÉ, S., *Dietari de la fidelíssima vila de Puigcerdà*. Barcelona, 1977, p. 34.

CRUSAFONT, M. *La moneda catalana local (segles XIII-XVIII)*. Barcelona, 1990, p. 251, doc. I.

5

1514, 23 de gener. Madrid

Segona llicència concedida pel rei Ferran als cònsols de la vila de Puigcerdà per a fabricar 500 lliures de diners menuts o senyals, del metall que vulguin i amb la facultat d'empremtar-hi PUIGCERDÀ i el senyal de la vila, amb curs a la vila i al comtat de Cerdanya, i un poder liberatori de mig o un ral. Es disposa també que de l'assegurança en prengui acta el notari de la ciutat, que els menuts es fabriquin amb intervenció del dit notari, del veguer, del batlle i del jutge ordinari, i que acabada la fabricació es faci constar al dors de la llicència la quantitat encunyada. Llicència donada pel terme d'un any i amb l'objectiu de destinar els beneficis de l'operació a l'artilleria i a adobar els murs i valls de la vila. La llicència esmenta una recent concessió anterior independent d'aquesta.

Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Cancelleria Reial, reg. 3359, f. 237 i s.

BOTET, J. *Les monedes catalanes*. Barcelona, 1909-1911, v. II, p. 337-338, i v. III, doc. XCIII.

CRUSAFONT, M. *La moneda catalana local (segles XIII-XVIII)*. Barcelona, 1990, p. 251-252, doc. II.

6

1514, 20 de febrer. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà entra en negociacions amb Joan Torner, de Banyoles, sobre la fabricació de la moneda de la vila, el qual demana el 25 % dels guanys.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1511-14, f. 275v.

Esmentat per: CARRERAS CANDI, F. «Monedes del Urgellet», a *Boletín de la Sociedad Artístico-Arqueológica de Barcelona*, t. V (1906-1908), p. 279.

7

1514, 22 d'abril a octubre. Puigcerdà

Segons els comptes dels menuts batuts a Puigcerdà, l'emissió s'inicià el 22 d'abril i finalitzà el mes d'octubre, sota la direcció de Joan Torner. En total es fabricaren 1.909 lliures 14 sous (458.328 peces).

ACP, Fons Municipal de Puigcerdà, *Lligall moneda*, quadern titulat *Compte dels manuts batuts en Puigcerdà*, 1514.

8

1515, 28 de març. Puigcerdà

Atès que la gent refusa prendre els menuts de Puigcerdà novament fabricats, el Consell acorda obligar a Pere Mauri a recanviar-los a tothom que ho desitgi.

Item fonch deliberat que com lo poble se clame que no volen canviar ni troben qui·ls cambien los menuts que novament se són fets, que pus emperò manam és obligat en fer bons dits menuts que sie forçat en canviar fins a tant que dit Mauri o hage renunciat o la vila li hage intimat, hage a restituir la quantitat li és stada comanada e que la capitulació sie fermada.

Item fonch deliberat que los menuts que en Guillem Blanch olim cònsol té de la vila en comanda, que són 900 ll. compreses aquelles 250 ll. que són stades comanades a n Pere Mauri per canviar als strangés, stiguen e resten en poder de dit G. Blanch e no sien en neguna manera elargits.

ACP, Fons Municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 75v.

Esmentat per: CARRERAS CANDI, op. cit. t. V (1906-1908), p. 280.

1515, 7 d'abril. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda encomanar a Tomàs Puig el recanvi dels menuts de la vila, atès que Pere Mauri s'hi ha negat. A tal efecte, la vila acorda deixar 300 lliures a Tomàs Puig, que exigeix cobrar 8 diners per cada ducat recanviat.

ACP, Fons Municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 78v.

Esmentat per: CARRERAS CANDI, op. cit. t. V (1906-08), p. 280.

1515, 29 d'abril. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda establir penes als que refusin prendre els menuts de la vila i als que pactin contractes amb clàusules que excloquin els dits menuts dels pagaments corrents.

Més fonch concordablement deliberat, vistes e legides les provisions e licències del rey nostre senyor per fer los menuts que mane sien presos per tot lo comtat de Cerdanya, etc., que ara molts, axí de la present vila com de la terra, en lo contractar que fan se emprenen que los qui·ls pagaran hagen a pagar ab ducats o moneda d'or e o reals de manera que ja nengú no vol pendre dits menuts e que si·s comportave fer-ne destrucció de la vila. E attès que en dies passats se·s feta crida que tothom hagués a pendre dits menuts ab certes penes, per ço per proveyr a tal abús sie vista dita crida. E si algú y haurà que farà tal pacte abans del contractar o en lo contractar o en qualsevol manera que no obstant tal pacte o altre que hagen fet sien forçats rigorosament en pendre dits menuts, e sien executats per les penes que són en les crides e provisions reals, no sol per fer-se pagar ab ducats o altra moneda fora de menuts mas solament per temptar de tal pacte per que pus ab deliberació de Consell dits menuts se són fets e a tothom ha plagut se fessen, és de molta rahó que tothom los prengue e axí sie rigorosament executat e portat a degut efecte ab summa diligència.

ACP, Fons Municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 85v.

1516, 21 de febrer. Puigcerdà

Com que el passat dia 15 l'administrador dels menuts i tot el Consell de Puigcerdà no havien pogut fer front al recanvi de 20 ducats de menuts que els portaven uns comerciants d'oli de l'Empordà, el Consell resol demanar llicència a la senyoria per a portar a vendre una partida de blat al comtat de Foix i fer servir els guanys d'aquesta operació en el recanvi dels menuts de la vila.

... com lo die present tenen gran dany e congoxa axí en comú com en particular a causa dels menuts nous que en la present vila se són fets e per avant se'n speren més e maiors si no y és provehit, e attès los danys que sobre assò se són seguits e s'esperen a seguir a causa de dits menuts si altrament no y és promptament proveyt, e quina manera se tindrà sobre assò, e si ab Consell General se haurà a tractar y de la forma se haurà a tenir.

Fonch delliberat, sercats tots los partits e avantatges que per profit de la vila se podien trobrà e són stats moguts tant *in Comuni Consillio* com ab particulars, per poder traure tots los blats que serà mester es poran traure per lo comtat de Foix, e que del guany que del dit blat se rehexirà, venut emperò tot a profit de la vila e no de particulars, lo guany que lo que de assò redundarà servesca per a profit e obs de la vila e per traure dits menuts. E que per fer assò se hage llicència dels superiors, ço és del senyor arcabisbe o del senyor governador de Rosselló e Cerdanya, abans que res no's trague. E que haguda dita llicència a coneguda dels honorables cònsols sie hagut una persona o dues qui vagen secretament per a fer les vendes de dits blats. E fet assò y hagut lo val que de dits blats o dels guanys redundarà ab los menuts que vuy te la vila sien trets tots los menuts e que en assò se fasse tota la diligència que's pertany.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 138v-139.

12

1516, 27 de setembre. Puigcerda

El Consell de Puigcerdà resol emprar els diners, que té reservats per tal de recanviar els menuts, en la lluitació d'un censal a la Seu d'Urgell, i acorda iniciar una nova emissió de menuts per tal de recanviar els precedents.

Per tots aquests senyors stants agrupats dins la casa jusana del consolat, feta a ells preposició per dits honorables cònsols com per quant los honorables n' Antoni Ros cònsol y misser Joan Salmonia y Antoni Rosquer, los quals són anats a la Seu d'Urgell y attès que no abasten los diners que se n'havien aportat per quitar dit censal. He fonc delliberat per tots los sobredits que sien per los diners dels altres que són romasos per traure los diners menuts he que a lo que servirà per compliment de dits diners que sian cunyats diners per compliment de la quantitat serà necessari per a compliment per quitar lo dit censal de la Seu.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 201.

13

1516, 29 de setembre. Puigcerda

Atès que la vila de Puigcerdà no pot fer front al recanvi de la totalitat dels menuts de la vila, hom acorda suspendre els pagaments fins que no s'hagin aclarit certes irregularitats comeses en la fabricació dels menuts del primer i del darrer encuny.

Per ço, fonc concordablement delliberat que ni forastés ni homes de la vila ni de la Terra, no sien pagats, fins a tant que les provisions del rey nostre senyor consentides per fer la moneda ensemps ab lo comte dels notaris que han tengut de dita moneda e lo procés que se's menat entre la vila e ls qui han tengut càrrech de fer dita moneda, tant del primer cuny com del derrer, sien votats a Perpinyà per quatre o sis hòmens de sciència. E haguts los vots sie fet segons allí votaran com se cregue que nengú no pot ésser pagat ni la vila no és tenguda en fer bona sinó la moneda de que lo rey nostre senyor ha donat licència de fer.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 201v-202.

14

1516, 3 d'octubre. Puigcerdà

Després d'interrogar els responsables de la fabricació dels menuts de la vila, que es declaren innocents de qualsevol irregularitat, el Consell de Puigcerdà acorda interrogar els oïdors de comp-tes de la dita fabricació.

...com poch dies ha ab altre Consell fonch delliberat que com la vila proceys contra en Pere Mauri e en Guillem Blanch per lo càrrech que havien tengut de fer batre la moneda per lo que del lur comte se trobave més avant e ells se clamaven e feyen los evantaments sens haver-los demanats ni dada rahó del que volien intentar contra ells. E ab dit Consell fonch delliberat que fossen oyts en presència de tot lo Consell los dits Pere Mauri e Guillem Blanch e oyts aquells, si donaven bona rahó de llur administració ab delliberació de Consell fos proceyt axí en soltar com en condemnar, per ço foren demanats dits Pere Mauri e Guillem Blanch dins la casa jusana del consolat susdita e aquells oyts a ple en tot lo que volgueren dir e allegar. E entre les altres coses com ells han donats los comtes als oydós de comtes de dita vila qui eren llavors misser Guillem Riera, Antoni Pasqual, Joan Comelles e en Joan Moxó, de dita villa. E aquells los tenen ells han oyts e difinits o axí o creen, per los quals diuen fins ara los és stat demanat res ans stan marvellats de tal demanda, però que com dits oydós de comtes sien vuy vius e en la vila e ab los quals poran haver informació, los plaurà que si en res a ells seran tenguts que sie mirat per los dits honorables còsols y Consell lo dit comte e vist aquell si ls parrà ésser en res obligats a la vila que prenguen de llurs béns tant com mester sie com ells per ésser naturals de la vila no entenguen ni un lleu pledeiar ab la vila. E que sie mirat entre les altres coses com en poder de mestre Franci Bonet, argenter, leshores habitant en la present vila, lo qual tingué càrrech per dits honorables còsols e Consell de fer los cunys e cudir dits menuts o en casa sua se són trobats altres cunys e certs menuts que dits argenter feye e vists aquells e presos per lo magnífic mossèn Miquel Cadell, veguer, e per lo magnífic mossèn Guillem Riera, jutge, foren mesos en poder de la Cort, e allí són vuy e lo dit argenter e algun altre per dit respecte se són absents de la present vila. En los quals porie ésser lo frau si algú ni ha que vullen mirar per lo descàrrech de la vila per los danys que per los plets se segueixen com ells no tinguen gana de pledeiar sinó de fer tota obediència a tot lo que seran tenguts. E oyts los dits Pere Mauri e Guillem Blanch e aquells fora del consolat:

Fonch delliberat que pus dit Pere Mauri e Guillem Blanch donen la rahó que dalt sta contynuat e iustificació llur, que sien demanats los dits misser Guillem Riera, Antoni Pasqual, Joan Comelles e Joan Moxó, leshores oydós de comtes, e oyts que sien en la present casa e bé interrogats sobre la dita fabricació del que per dits oydós de comtes los serà dit, sie fet relació a altre Consell. E lavons si·ls parrà dits Pere Mauri e Guillem Blanch deguen ésser absolts que·n sien, e si deuran ésser executats ab altre Consell sie delliberat, però que·s face açò ab jurament dels dits oydós, per maior iustificació e clarícia de la veritat.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1515-1517, f. 203-204.

15

1517, 6 de setembre. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda encomanar a dos experts que examinin els menuts de Perpinyà, en circulació per la vila, per tal de tallar els falsos.

Més fonch delliberat que sobre los menuts que vuy corren falsos de Perpinyà e que nengú no·ls vol pendre, y que entre los dolents n'í ha molt de bons e que no serie rahó que los bons se perdessen per los dolents, que per so sien posats dos homens, so és en Bertomeu Port e en Miquel Puig e que sie feta una crida que tothom los hage a portar en poder dels dits Bertomeu Port e Miquel Puig e que los dos o la hu en presència del altre o absència pugen triar e hagen facultat de triar e regonèxer dits menuts e los que trobaran falsos que·ls tallen, los bons que sien tornats a de qui sien.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 38.

16

1517, 11 de setembre

El governador dels comtats de Rosselló i Cerdanya demana al Consell de Puigcerdà els comptes de la recuperació dels menuts nous fets a la vila i els llibres del Consell d'aquells anys.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 41.

Esmentat per: CARRERAS CANDI, op. cit., t. V (1906-1908), p. 282.

17

1517, 17 de novembre. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda traslladar la caixa on es guarden els menuts de la vila a la sacristia, per raons de seguretat.

Més fonch deliberat que la caixa dels menuts qui sta al consolat, attès que ja s'i a fet frau e robat alguna part de dits menuts attès que no's troba algun particular qui'ls vulle tenir en guarda, que sie hagut maior Consell e que ab altre consell si ells parrà sien mesos a la sacristia maior, bé tancada la caixa o ab altra caixa nova, bé barrada de ferro, sie mesa en dita sacristia.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 54v.

18

1519, 1 de juny. Puigcerdà

Per tal de pagar els creditors i la gent que havia dipositat menuts en poder dels cònsols anteriors i que encara no havien cobrat, el Consell de Puigcerdà decideix treure a la circulació una quantitat de menuts de la caixa on estaven desats, després de contramarcar-los amb un senyal.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 168.

19

1519, 8 de juny i 12 d'octubre. Puigcerdà

Entre aquestes dates, els cònsols de Puigcerdà fan senyalar un total de 540 lliures dels menuts que estaven recollits.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1517-1519, f. 168v; i *Lligall moneda*, quadern titulat *Compte dels menuts batuts...*

Esmentat per: CARRERAS CANDI, op. cit., t. V (1906-1908), p. 282 (però erròniament 58 lliures en lloc de 188).

20

1521, 29 de juny. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda treure a la circulació una partida de 60 lliures de menuts per tal de repicar-los amb el senyal acostumat. El Consell encomana la partida, que pesa unes 19 lliures, a Bertomeu Port.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1520-1523, f. 89.

21

1521, 19 d'agost. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda treure a la circulació una nova partida de 50 ducats de menuts, que pesen 26 lliures, per tal de repicar-los amb el senyal acostumat.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1520-1523, f. 115.

22

1521, 29 d'octubre. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda treure a la circulació una nova partida de 50 lliures de menuts per tal de repicar-los amb el senyal acostumat.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1520-1523, f. 145.

23

1522, 20 de juliol. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà delibera la possibilitat de retirar de la circulació una part dels menuts de la vila i intentar que els particulars renunciïn a recobrar la meitat del valor d'aquests menuts.

Més fonch delliberat que attès en la vila e fora la vila ha moltes persones qui han posat dinés menuts en lo consolat e volen cobrar aquells com és de rahó que sie tractat si volrran fer gràcia de la mi-

tat del que y tenen e si o fan o de huna cosa rahonabla que sien cundits dels dits menuts e que sien pagats haguda a gràcia com millor poran a coneguda dels dits honorables cònsols.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1520-1523, f. 232.

24

1523

Carles I concedeix a la vila de Puigcerdà una llicència per a batre moneda fins a 1.500 lliures, que no s'executa malgrat que els encunys ja han estat fabricats a Barcelona.

Esmentat per: BOTET, op. cit., vol. III, p. 17.

25

1525, 8 de març. Puigcerdà

El Consell de Puigcerdà acorda treure a la circulació 100 lliures més de menuts contramarcats.

ACP, Fons municipal de Puigcerdà, *Llibre de Consells*, 1523-1526, f. 177v